

KUUROMYKKÄIN LEHTI

SUOMEN KUUROMYKKÄINLIITON ÄÄNENKANNATTAJA

N:o 10.
Lokakuu.

TOIMITTAJAT:
JOHN SUNDBERG HUUGO NYBERG
Vastaava. Toim. sihteeri.

25:s vuosik. 1920

— Tilauksia vastaanotetaan kaikissa postitoimistoissa. — Hinta 4 mk. koko vuodelta. —

Aapo Jukola.

Taas on kuolema käynyt vieraana maamme kuuromykkäin opettajakunnan piirissä. Surulla ja kaipauksella piirrämmme ristin *Aapo Jukolan* nimen yläpuolelle merkiksi siitä, että hän ei ole enää tässä elämässä. Viime syysk. 24 p:nä kuoli hän Turussa pitkällisen sairauden jälkeen 56 vuoden ikäisenä.

Hän oli syntynyt Keuruulla 1864, saatuaan Jyväskylän seminaarista päästötodistuksen oli hän opettajana Pomarkun ja Tottijärven kansakouluissa. V. 1896 tuli hän v. t. opettajaksi Turun kuuromykkäin puhokouluun, valmistuen samalla vakinaiseksi kuuromykkäin opettajaksi mainittuun kouluun. J. oli tunnettu eteväksi kuuromykkäin opettajaksi ja kasvattajaksi. Ammattitietojaan laajensi hän sekä koti- ja ulkomaanmatkoilla. Hän oli ensimmäinen, joka Turussa aloitti raittiustyön kuuromykkäin keskuudessa. Toistakymmentä vuotta oli hän Turun kuuromykkäin auttajayhdistyksen sihteerinä, toimien sitäpaitsi Turun kuuromykkäinyhdistyksessä jäsenten hyväksi monella tavoin. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso, o.s. Grönroos, sekä lapset.

Opettaja Jukolan haudaus

Syyskuun 29 p:nä auringon paistaessa täydeltä terälään kätettiin Turun hautausmaalla rauhan pyhäkköön Turun kuuromykkäinkoulun opettaja *Aapo Jukolan* maallinen maja.

Kun yhteisesti ensin oli laulettu virsi 272, lähti ruumissaatto vainajan asunnosta, Humalistonkatu 4:stä ver-

kalleen kulkemaan hautumaata kohti. Saattueen tultua hautausmaan portille, ottivat sen vastaan Turun kuuromykkäinkoulun ensimmäisen luokan oppilaat seisomalla kunniariveissä. Hautausmaalla taas muodostivat koulun muiden luokkain oppilaat pitkin leveää käytävää kunniaukujan, jonka kautta ruumisarkku vietiin haudan lähelle.

Aapo Jukola

Kun vainajan omaiset olivat kantaneet ja laskeneet arkun hautaan, lauloi vainajan ystävästä muodostettu sekakuoro nti *F. Pahlmanin* johdolla „Mä kuljen kohti kuolemaa“. Pastori *E. Koskenniemi* astui sitten avonaisen haudan partaalle ja piti lämmin- ja syvähenkisen puheen ensimmäisen Timoteuskirjeen kuudennessa luvussa olevan värsyn johdosta: „Taistele uskon jalo taistelua, tartu kiinni iankaikkiseen elämään, johon olet kutsuttu ja johon jalolla tunnustuksella olet tunnustautunut monen todistajan edessä“, siunaten ruumiin haudan lepoon. Siunauksen jälkeen lauloi kuoro „Mä kuljen kohti taivasta“ ja „Oi Jeesuksen' kuin iloitsen, Sinulta puvun

sain“ ja hautaa umpeen luotaessa „Jerusalem, Jerusalem, sä uus' ja ylhäinen.“

Kun hauta oli kummuksi kohonnut laski vainajan poika, ylioppilas *Martti Jukola*, äidin, siskon ja oman seppeleensä, pitäen isän muistolle lohdullisen puheen ijäisyyselämän toivosta. Muiden sukulaisten laskettua seppeleensä ja kukkansa laskivat johtaja *E. J. Pesonen* ja nti *H. Arrhenius* Turun kuuromykkäinkoulun työtovereilta seppeleen, jonka nauhoissa oli: „Kiitos vilpittömästä ystävydestäsi sekä sovinnollisesta ja hartaasta yhteistyöstä kuuromykkäin hyväksi.“ Näiden sanojen johdosta puhui joht. *Pesonen* lämpimän sanoin hyvän toverin ja oppilaiden isällisen ystävän muistolle. Vainajan pikku oppilaista Ilma Viri ja Taavi Lehtimäki laski tekemänsä katanoksaseppeleen, Taavin pitäessä jäähyväispuheen rakkaan Aapo-sedän hautakummun ääressä. Toisten luokkain seppeleen laskivat oppilaat *Maiju Tanner* ja *Toivo Seppänen*, edellisen puhuessa kaipauksen sanoja koko koulun oppilaskunnan puolesta.

Turun Kuuromykkäinyhdistyksen ja Raittiusyhdistyksen sepeleen, jonka nauhoissa luettiin: „Kuuromykkäin hyväntekijälle, Aapo Jukolalle, viimeiset kiitokset ta tervehdykset“, laskivat nti *H. Mäenpää* ja hra *E. Savisaari*, joka kauniisti tulkitsi koulunkäyneiden kuuromykkäin kiittolisuuden tunteet vainajan muistolle. Kuuromykkäin auttajayhdistyksen Turun piirin sepeleen laskivat neiti *S. Liljefors* ja hra *K. F. Helisevä*. Sepeleen nauhoihin oli piirretty: „Lämminsydämiselle, uhrautuvalla kuuromykkäin ystävälle“ ja viittaus raamatun paikkaan Math. 25: 40. Jyväskylän kuuromykkäinkoulun opettajakunnan sepeleen manalle menneen uutteran ja tunnollisen virkatoverin ja hyvän ystävän boudalle laski opettaja *S. Seppälä*. Oulun koulun sepeleen laski johtajatar *S. Liljefors* viimeisenä tervehdyksenä uskolliselle ja uutteralle työtoverille. Porvoon koulun kukkaistervehdyksen laski korkeaksi kohonneelle kummulle opettajatar *A. Nystrom*. Ja joht. *Pesonen* esitti Kuopion koulun johtaja *K. Killisen* ja opettajakunnan tervehdykset ja jäähyväiset.

Puheen vainajan entisten oppilaiden puolesta piti nti *L. Vainola*, laskien sepeleen vanhalle opettajalle ja isäliselle ystävälle.

Sitpaitsi laskivat sepeleitä ja kukkia lukuisat vainajan ystävät ja tuttavat, joista mainittakoon isäntä Ylhäisen sepelele rakkaalle kesävieraalleen, Pääkkösen, Toivosen, Peltosen, Heikinheimon, C. Holmströmin, Kilpisen, Ida Yrjö-Koskisen, Santalahden, Virtasen, Ruusuvaaran, Maneliuksen y. m. kukkalaitteet.

Seppelten ja kukkien laskemisen loputtua lauloi kuoro jäähyväiseksi „Voimmekohan tulla yhteen tuollapuolen Jordanin.“

Laulun vaiettua vallitsi kalmistossa suloinen hiljaisuus ja auringon kultaiset säteet loivat rauhallista hohdettaan korkean kukkaskunnaan ja surusaaton yli, joka vielä seisoi äänetönä pitkän aikaa, eroten sitten hiljalleen rauhan mailta kaupunkia kohti.

Hautauksen jälkeen kokoontui surusaattue Rouvasväen rukoushuoneeseen, jossa vainajan, Aapo Jukolan muistoa vielä myöhään iltaan asti hengellisin puhein ja lauluin vietettiin.

Mitä voimme tehdä itsenäisytemme kohottamiseksi k:mykkäin keskuudessa.

(Esitetty k. m. yleisessä kokouksessa Jyväskylässä.)

Suomi on nyt vapaa ja itsenäinen; ei ole vierasta sortoa ja vierasta iestä. Kaikki on valoisata, valoisata luonnossa, valoisata ihmis-sydämissä. Se k. m., jonka sydän on valoisa, tahtoo tehdä jotain maansa vapauden ja itsenäisyyden kohottamiseksi ja vakiinnuttamiseksi. Niinpä esim. al-lekirjoittanut tapaa *yhden k:mykän*, jonka mieli on synkkä puutteidensa vuoksi, mutta ei viitsi kunnialla korjata elämänsä. Minä neuvon häntä

vapana kansalaisena heittämään pois *laiskuus* orjuutensa ja tekemään työtä, jotta entinen sortajamme näkisi, että todella osaamme itsenäisesti hoitaa asioitamme, emmekä tarvitse vierasta joutoa. —

Sitten jätän hänet ja kohtaan *toisen k:mykän*. Hän *juopuu*. Minä neuvon, että hän ei aseta olutpulloa pöydällensä vaan Suomen lipun. Miksi? kysyy hän. Minä kehoitan tarkkaamaan ja ennen pitkää hän huomaa lipusta, että Suomessa löytyy järviä, joihin kuvastuu sini-valkoinen taivaan laki, ja joitten vesi on kirkas. Se sammuttaa luonnollisen janon pikemmin kuin väkijuomat juomahimon. Väkijuomat vaan kiilhoittavat juomahimoa, niin että järki lopulta joutuu orjuuden ja pimeyden vangiksi. — Jätän hänet voitettuna tahi voitattomana ja yllätän *kolmannen k:mykän*. Hän osti äsken paperossilaatikon, mutta ei polttale. Hän myy sen toiselle korkeammasta hinnasta kuin mitä osti. Minä nuhtelen, että hän sortaa *omia kansalaisiaan* vielä enemmän kuin entinen sortajamme. Hän on niin kutsuttu *gulashi*. — Otettuani häneltä hyvästit kohtaan *neljännen k:mykän*. Hän on unohtanut kaikki Jumalan käskyt. Hän on niin kutsuttu *vapaa-ajatteliija*. Minä kysyn, että mitä hyötyä on hänen irstaisesta elämästään? Hän vastaa, että koska Suomi on nyt vapaa, niin ihminen saa vapaasti ajatella ja tehdä mitä mielikuvitus johtaa. Minä huomautan, että hänen mielikuvituksensa on johtanut harhaan ja voi sattua uusi ristiretki, joka vie meidät Kupittaaan lähteelle, jossa silmämme avautuvat, että olemme vajonneet jälleen pakanuuteen tahi oikeammin *elämellisyteen*. —

Johdettuani hänet itsenäisytemme oikeaan tuntemiseen jätän hänet ja kohtaan *viidennen k:mykän*. Minä kysyn, *tietääkö* hän että *Suomi* on *itsenäinen*. Hän vastaa kyllä *hyvin tietävänsä*. Minä kysyn vielä, onko hän tehnyt mitään *ollakseen kiittollinen*. Hän vastaa, että on kerännyt varoja „*Ävikin*“ ja k:mykkämiesten vanhain kodin hyväksi, sekä toimittanut niihin vanhoja kodittomia kuuromykkiä. Minä tarjoan hänelle osasisaren kättä ja huomautan, että yksi asia puuttuu, että *Ävikin* ja siihen toiseen kotiin ei mahdonta. Sentähden *ehdotan*, että Suomessa olisi yksi ainoa *kuuromykkäin oma pankki* jotta monen k:mykän vanhuuden päivät olisivat turvatut säästössä olevilla rahoilla. Hän epäilee ja huomauttaa, että Suomessa on monta pankkia

joihin k:mykät voisivat sijoittaa rahansa. — Niin, mutta monella on luonnolliset vaikeutensa pankkia käyttäessään. Esim. joku puhuu viittaamalla. Se vie virkailijoilta aikaa ennenkuin ymmärtävät ja k:mykät huomaavat mielipahakseen, että virkailijat tulevat siitä hermostuneiksi. Toinen taas päättää puhua suulla, mutta virkailijat *oudoksuvat* heidän ääntänsä ja luulevat heitä joko ulkomaalaisiksi tahi että ovat yskässä. Kolmas taas päättää kirjoittamalla toimittaa asiansa, mutta kestää kauan ennenkuin virkailijat selviytyvät *kielivirheistä*. K:mykkäin omassa pankissa olisi k:mykkäin kieltä taitavia virkailijoita, joilla on sitäpaitsi vetovoima puoleensa. Toverini kysyy, missä pankki tulisi olemaan ja kuinka rahat voidaan sijoittaa kun se on ainoa pankki ja yhdessä paikassa maatamme. Minä selitän, että pankki tulisi olemaan keskellä Suomea ja rahat säästöä varten voidaan kerätä samalla tavalla kuin „Lesken ropoon“. Asiamies merkitsee säästöön panijan vastakirjaan summan, jonka jälkeen luovuttaa sen omistajalleen, jäljennettyään omaan paperiinsa, jotka hän sitten jättää pankille, joka taas merkitsee ne pankin kirjoihin.

Toverini ihmettelee ja epäilee, voiko se olla mahdollista. — *Mahdollista*, jos on luja päättäväisyys! Alku on vaikea, mutta lopussa seisoo kiitos ja tähän minä ja toverini nukahdamme.

Elin Raitio.

Kuuromykät ja maataloustyöt.

(Esitelmä, jonka maisteri V. Harlin lähetti Jyväskylän k. m. kokoukseen luettavaksi)

On ikävää, etten voi olla itse saapuvilla kokouksessanne. Siellä voisimme tutustua toisiimme. Kumminkin lähetän teille, arvoisat kokouksessa läsnäolijat, tervehdykseni Savosta, Nuutilan kuuromykkäpoikain maatalouskoulusta. Lähetän tervehdyksen koulun puolesta, sen opettajien puolesta ja oppilaitten puolesta. — Monelle on kuuromykkäin maatalouskoulu aivan tuntematon laitos. Se ei ole kumma, kun koulu on ollut toimessa vasta yhden vuoden. Mutta kaikkien kuuromykkien täytyy saada tietää, että heillä on yksi oma maatalouskoulu, jonka menestys riippuu siitä harastuksesta, jota he koululleen osottavat. Kuulevat ovat näyttäneet ymmärtävän maatalouden suuren merkityksen, ja sentähden on heille täy-

tyntynyt perustaa monta maatalouskoulua. Ymmärtävätkö kuuromykät maanviljelyksen merkitystä, sitä en vielä tiedä, mutta toivon että kuuromykät eivät ole tässä asiassa kuulevia huonommat. Koe-tan nyt esittää, kuinka maatalous-elinkeino ja sen oppiminen on yhtä tärkeä kuuromykillä kuin kuuleville.

Suomi on maaviljelysmaa. Suomessa on paljon viljelyskelpoista maata, joka odottaa tuhansia ahkeria käsiä tullakseen raivatuksi pelloksi. Suomessa on paljon valmiita huonosti viljeltyjä peltoja, jotka täytyy saada antamaan moninkertaisia satoja. Tuhansittain on alastomia taloja ja torppia, mutta tulevaisuuden Suomessa on puutarha puutarhan vieressä. Ja runsailla sadoilla ruokitut karjat, ne antavat suuria tuloja meille. Silloin tahtoisin varmasti jokainen kuuromykkä sanoa: minä olen myös ollut tätä uutta Suomea rakentamassa, toisin sanoen, Suomen maanviljelystä parantamassa. Mutta tämä voi herättää monen mielessä kysymyksen: onko maataloustyö kuuromykillä sopivaa, ja voivatko kuuromykät päästä maataloustyöhön? Kysymyksen ensimmäiseen osaan tahtoisin vastata: mitään sopivampaa työtä ei kuuromykillä ole, kuin maataloustyö. Se on sellainen työ, jossa kuurous tuottaa vähimmän haittaa. Se on terveellistä työtä raittiissa ulkoilmassa. Ulkona työssä saa hengittää puhdasta ilmaa. Se pitää ihmisen terveenä ja mielen iloisena. Tehdastyömiehen täytyy hengittää pölyistä pilaantunutta ilmaa, joka tekee hänet kalpeaksi ja heikoksi. Samoin on myöskin käsityöläisten. Koulussa ovat kuuromykät oppineet urheilemaan. Maatalous on parasta urheilua. Siinä saa ruumis monipuolista liikuntaa, kaikki ruumiinosat kehittyvät samalla tavalla, ruumis pysyy terveenä ja terveessä ruumiissa on terve sielu. Maataloustyö on vaihtelevaa, sentähden se ei käy koskaan ikäväksi. Ja kun maamies vielä muistaa, että hän on itse kyntänyt oman leipänsä, hänen vaatteensa ovat oman lampaan villoista ja omista pellavista, niin tulee hänen työnsä vielä rakkaammaksi ja mieluisammaksi. Ruoka ja vaatteet on tärkein mitä me tarvitsemme. Niitä voi maamies paremmin kuin kukaan muu hankkia itselleen. Kuuromykkienkin pitäisi ruveta enemmän maamiehiksi, sillä usein heillä on hyvin vaikeata hankkia itselleen näitä välttämättömiä tarpeita. Ne kuuromykät, jotka ovat talojen poikia tai muuten asuvat maalla, voivat helposti päästä maataloustyöhön kodissaan tai

renkinä taloissa ja oppivat jo pienistä asti tekemään erilaisia maatöitä. Se taito, jonka on hankkinut työskentelemällä koti-maataloudessa tahi renkinä vieraassa talossa, on kyllä suuriarvoinen, mutta se ei ole muuta kuin pieni osa siitä, mitä maanviljelijän tulee osata. Usein kuulee ymmärtämättömien kuuromykkien sanovan: minä osaan kaivaa ojaa, kyntää ja karhita (äestää), minä osaan tehdä kaikkea maataloustyötä, minun ei tarvitse enää oppia maataloutta. He eivät ymmärrä, että sama työ voidaan tehdä monella eri tavalla. Jos tällainen kuuromykkä joutuisi yksin taloa hoitamaan, niin silloin hän huomaisi, kuinka paljon häneltä vielä puuttuu, sekä käytännöllistä taitoa, että myöskin tärkeitä tietoja. Hän tekisi paljon erehdyksiä, josta olisi hänelle suurta vahinkoa. Oikein tehtynä tuottaa työ suurta hyötyä, mutta väärin tehtynä ei ainoastaan vaiva ja aika mene hukkaan, vaan itse työ voipi tuottaa vahinkoa, ja olisi parempi että työ olisi kokonaan jäänyt tekemättä.

Kun maanviljelys on Suomen pääelinkeino, niin pitäisi jokaisen maanviljelijän, sekä kuulevan että kuuromykän oppia monipuolisesti maataloutta. Niinkuin aikaisemmin sanoin on kuulevilla monta maatalouskoulua. Myöskin kuuromykille on perustettu yksi maatalouskoulu Sulkavan pitäjän Nuutilan taloon. Siellä opetetaan kuuromykkiä tekemään maataloustyötä puutarhassa, pelloilla, niittyillä ja metsissä. Siellä opetetaan hoitamaan ja ruokkimaan kaikenlaisia kotieläimiä. Kaikki työ koetetaan oppia hyvin. Työmaalla selitetään kaikenlaisia asioita, jotka ennestään ovat oppilaille tuntemattomia. He eivät saa tehdä ainoastaan sellaisia töitä, jotka ovat renkien töitä, vaan myöskin kaikkein tärkeimmät työt kuten kylvämisen, saavat he oppia. „Nuutilan pojat“ oppivat, ett'ei lehmien lypsäminen ole mikään halveksittava naisten työ, vaan että se on karjanhoidon tärkein tehtävä, jonka jokaisen isänän pitäisi osata. Paljon ennestään outoja töitä saa Nuutilan maatalouskoulussa oppia. Monenlaisiin outoihin kasveihin ja niiden viljelemiseen saa Nuutilan kasvitarhassa tutustua. Ja vielä enemmän outoja asioita saa oppia opetustunnilla. Talvella on kuuden kuukauden aikana oppilaille joka päivä 2 tuntia tietopuolista opetusta. Silloin opetetaan oppilaille puutarhaoppia, maan-

viljelysoppia, kotieläinoppia (hevosista, lehmistä, sioista, lampaista, kanoista), metsänhoito-oppia, maatalouslaskentaa ja päiväkirjaa. Innolla ovat pojat opetusta seuranneet ja tunnollisesti suorittaneet käytännölliset työnsä. Niin tekevät ne, jotka todella tahtovat oppia. Mutta onpa toisenlaisiakin oppilaita koulussa ollut. Muutamat ovat tulleet kouluun ainoastaan hakeakseen huvia ja vaihtelua elämälleen. He eivät ole koulussa kauan viihtyneet, vaan ovat pian lähteneet uusia huvituksia etsimään. He ovat huikentelevaisia. Vakavat ymmärtäväiset pojat ovat koulutyössä ilonsa löytäneet, ja heistä tulee kunnan maamiehiä.

Koulu on koetettu järjestää sellaiseksi, että kaikki maataloutta harrastavat kuuromykät voivat päästä oppilaisiksi kouluun. Koulusta saavat oppilaat ilmaisen opetuksen, asunon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteitten pesun. Ei siis kenenkään tarvitse jäädä varattomuuden vuoksi pois koulusta. Oppiaika alkaa joka vuosi toukokuun 1 p:nä ja kestää puolitoista vuotta. Joskus voidaan myöhemminkin ottaa uusia oppilaita. Oppilaitten tulee olla 18 vuotta vanhoja. Välistä voidaan ottaa nuorempiakin, jos he ovat ruumiinrakenteeltaan vankkoja. Vanhempia kuin 18 v. saavat oppilaisiksi pyrkijät kyllä olla, eikä vanhuus koskaan estä kouluun pääsemästä. Jos kouluun pyrkijöitä ilmestyisi enemmän, kuin niitä aluksi on ajateltu, niin koetetaan koulu mahdollisuuden mukaan laajentaa.

Luulen, että monen kuuromykän mieli tekee maatalouskouluun, mutta kalliit työpalkat houkuttelevat heitä jäämään sieltä pois. Silloin he eivät ymmärrä, että oppi on arvokkaampaa, kuin muuttaman kuukauden raha-ansio. Kuulevat ymmärtävät opin suuren arvon ja saapuvat joukottain kouluihinsa, vaikka heidän koulussa täytyy maksaa kalliit ruokamaksut. He ymmärtävät että oppi on suuri pääoma, joka on parempi kuin raha. He ymmärtävät myöskin oppimisen suuren hyödyn. Kuuromykät saavat maatalouskoulussaan kaikki ilmaiseksi. Heidän pitää tulla yhtä ymmärtäväisiksi kuin kuulevatkin.

Lopuksi tahdon huomauttaa, että, jos kenellä on jotain kysyttävää Nuutilan kuuromykkäpoikain maatalouskoulusta, niin mielelläni vastaan kaikkiin tiedusteluihin.

Valter Harlin.

Kuuromykkäin päivät.

T. k. 18 ja 19 p:nä pidettiin Turun ja sen ympäristön kuuromykkäin piirikokous Turun kuuromykkäinyhdistyksen huoneustossa Venäjänkirkkokadun 6:ssa. Kokoukseen oli saapunut toistastaa osanottajaa.

Piirikokouksensa yhteyteen olivat kuuromykät järjestäneet urheilukilpailut Urheilupuistoon. Ne pidettiin ensimmäisen kokouspäivän aamupuolella. Tulokset niistä julkaisemme toisessa paikassa lehteämme.

Piirikokouksen ensimmäisen päivän iltapuolella klo 5 täyttyi kokoushuoneusto läheltä ja kaukaa tulleista osanottajista. Kuuromykkäinliiton keskustoimikunnan edustajana Helsingistä oli toimittaja *John Sundberg* kokouksessa läsnä. Kokouksen avajaispuheen paikkakuntalaisten puolesta piti op. *J. K. Palomaa*, selittäen puheessaan kuuromykkäin piirikokousten tarkoitusta ja esittäen kokouksen ohjelman. Tämän jälkeen toimitetuissa vaaleissa tulivat kokouksen puheenjohtajiksi toimitt. *J. Sundberg*, joht. *E. J. Pesonen* ja op. *J. Palomaa* sekä sihteeriksi ja viittomakielen tulkiksi hra *E. Savisaari*.

Ensimmäisen esitelmän kokouksessa piti toimitt. *J. Sundberg* Suomen sivistysaikakausista, jota ainetta kuuromykät tarkkaavaisina seurasivat. Joht. *E. J. Pesonen* piti sitten mielenkiintoisen esitelmän kuuromykkäin puutarhaopetuksesta, kohdistuen esityksensä etenkin *Heimarin* puutarhakouluun, jossa useina vuosina hyvällä menestyksellä on myöskin ollut oppilaina kuuromyksiä naisia. Samana iltana piti vielä hra *E. Savisaari* esitelmän sekä puhe- että viittomakielellä kuuromykkäin elämästä, heidän tuntemuksistaan ja ajatuksistaan seurustelussa kuulevain ihmisten kanssa.

Ensimmäinen kokouspäivä päättyi sitten rukoukseen.

Toisena kokouspäivänä sunnuntaina aamulla koontuivat osanottajat kahteen hartauskokoukseen, joissa saarnasivat joht. *Pesonen* ja op. *Palomaa*. Aamiaisloman jälkeen esitelmöi nti *A. Nyström* kokouspaikassa säästäväisyydestä, josta myöskin keskusteltiin. Klo 1 i. p. lähtivät kuuromykät Turun historialliseen museoon, jonne heille oli saatu vapaa pääsy.

Iltapäivällä oli kokouksen osanottajille järjestetty yhteinen hauska iltama, jossa tervehdyspuheen piti hra *E. Savisaari*. Sen perästä jaettiin

osanottajille Nuorison Ystävain toimittamia lehtiä. Turun lähistölle perustettavasta kuuromykkäin miesten vanhainkodista puhui op. *J. K. Palomaa*, selostaen erittäin kuuromykkäin auttajayhdistyksen Turun piirituomikunnan toimenpiteitä vanhainkodin paikan hankkimisessa. Pienviljelijä *O. Tuomola* Loimaalta piti esitelmän maalaisolojen paremmuudesta kaupunkioloihin verraten ja pienviljelijäin ihanteellisesta asemasta maaseudulla.

Kahviloman kuluttua jaettiin kuuromykille urheilijoille useita palkintoja. Niitä saivat sekä miehet että naiset. Tämän yhteydessä piti hra *E. Savisaari* esitelmän urheilusta. Sen jälkeen esitti hra *J. Ojala* Salosta opettavaisen kertomuksen „Kuudes aisti“. Ohjelman viimeisenä numerona esitti toimitt. *J. Sundberg* taikalyhyillä maisemakuvia Norjasta.

Kokouksen lopettaminen olikin sitten enää suorittamatta. Lopettajaisessa loi op. *Palomaa* yleiskatsauksen kokouksen saavutuksiin. Ja rukouksella päättyivät kuuromykkäin päivät, jossa monet maaseudunkin yksinäiset kuuromykät saivat henkistä virkistystä ja evästä joka päiväisiin askareihinsa palatessaan.

Puhe,

jonka opettaja *J. K. Palomaa* piti Turun kuuromykkäinkoulun lukuvuoden päättäjaisissä 28. V. 20.

Hyvät oppilaat! Kauniisti aurinko paistaa. Suvi suloinen on tullut! Tämä iloinen sanoma kertoo meille, että lukuvuotemme työ on nyt päätynyt. Työmme päättymisen johdosta luokaamme katseemme menneeseen aikaan. Se on ollut pitkä aika, mutta te olette huomanneet ja tunteneet, että se on kuitenkin kulunut pian. Se on kulunut pian sentähden että te olette päättäneen lukuvuoden ahkerasti tehneet työtä. Te olette tehneet työtä luokalla ja koulussa ja asunnossa. Koulussa te olette tehneet monellaisia käytännöllisiä töitä: käsitöitä, tytöt ovat puhdistaneet koulua, pojat hakanneet puita, suuret pojat ovat korjaneet jalkineita j. n. e. Te olette mielellänne työskennelleet. Te ansaitsette tunnustusta tästä. Etenkin tyttöjen ahkeruus on kiitoksella mainittava. Mutta paras kiitos ahkeruudestanne on ollut kuitenkin tekemänne työn ilo, jota olette saaneet nauttia.

Ahkeruutenne on osottautunut myöskin käytöksessä. Ahkeran oppilaan aika kuluu työssä. Hän ei ehdi pahoja tehdä. Muutamia pienempiä poikkeuksia lukuunottamatta on oppilaiden käytös ollut hyvä, jopa kiitettävä. Tämä ilahuttaa meitä opettajia. Vanhempanne siitä iloitsevat vielä enemmän. Ja te itse voitte ilomielin lähteä kotiin ja ohjenta äidille ja isälle todistuksen, joka toteaa, että teillä on ollut hyvä käytös.

Talvi on ollut pitkä ja kylmä. Mutta siitä huolimatta oppilaiden terveydentila yleensä on ollut hyvä. Pienempiä sairaustapauksia kyllä on ollut, mutta niitä aina sattuu tapahtumaan. Enemmän on ollut sairaana pikku Paavo Asp. Hän oli kipeänä pitemmän aikaa. Silloin häntä kaikki kaipasivat. Paavon pienet koulutoverit rukoilivat Jumalaa Paavon puolesta. He pyysivät, että hyvä Jeesus parantaisi Paavon. Ja ihmeellistä oli! Paavo parani. Lasten Ystävä oli kuullut heidän rukouksensa. Keuhkotaudin tähden on kahdeksannen luokan oppilaan Julia Lundenin täytynt jättää koulunsa. Hän on nyt kodissaan. Hän on pyytänyt lausua koulutovereilleen terveisiä. Hän odottaa tyytyväisenä pääsyä taivaallisen Isän luo.

Vielä on mainittava, että kaksi koulun oppilasta on kuollut. Lauri Ek ja Lahja Kallio eivät enää ole joukossamme. Jumala on nähnyt hyväksi kutsua heidät luoksensa. He olivat hyvät oppilaat. Heidän muistonsa säilyy koulussa.

Oppilaita on nyt päätyneellä lukuvuodella ollut koulussa 64 ulko- ja 30 asuntolaoppilasta eli yhteensä 94 lasta, joista 43 on ollut tyttöjä ja 51 poikia. Nyt koulusta saapi päästötodistuksen 22 oppilasta, nimittäin 14 tyttöä ja 8 poikaa. Mikkelin kouluun muuttaa 8 ensimmäisen luokan oppilasta. Näin ollen jää kouluun vielä 64 oppilasta. Uusia oppilaita on kouluun ehdottu ensi syksynä otettavaksi 32.

Tällä hetkellä me tahdomme erityisesti mainita, että koulun monivuotinen opettaja, sen lämmin ystävä, opettaja Aapo Jukola ei useaan viikkoon sairauden vuoksi päässyt tekemään hänelle rakkaaksi käynnyttä työtä. Me muistamme häntä ja rukoilemme taivaallista Isäämme, että opettaja Jukola työmme alkaessa syksyllä saisi olla mukana. Samoin me toivomme, että koulun v. t. johtaja neiti Ellen Drake sairaudestaan parani ja saisi kesällä uusia voimia siirtyessään toiseen kouluun.

Pyydän vielä mainita, että koulumme vakinaiseksi johtajaksi on nimitetty Mikkelin kuuromyk-

käinkoulun opettaja Emil J. Pesonen t. k. ensimmäisestä päivästä lähtien. Me opettajat ja oppilaat lausumme johtaja Pesosen perheineen vilpittömästi tervetulleeksi kouluumme ja keskuuteemme.

Oppilaamme! Teille, jotka vielä palaatte, tahdoisimme antaa kesäksi evästä mukaan. Te olette maalta kotoisin. Tämä on kovin hyvä asia. Nyt te saatte mennä maalle kotiin. Teidän ei tarvitse jäädä kaupunkiin. Maalla kotona kesällä ei suinkaan lukeminen ole pääasia. Pääasia on että kokoatte uusia voimia itsellenne. Uusia voimia te saatte raittiissa ilmassa. Hyvä on siis olla paljon ulkona. Silloin on hyvä tehdä ulkona työtä. Te ennätätte vielä kotiin istuttamaan perunoita. Isä antaa teille oman perunapenkin, jota te saatte hoitaa. Isän kanssa saatte tehdä muitakin pieniä peltohoitoja. Niityllä on teidän hauska kulkea ja poimia kukkia. Heinäkuussa te menette heinäväen kanssa heinäntekoon. Tällä tavoin ruumis vahvistuu. Monen oppilaan kotona on kasvi- ja puutarha. Ne ovat hyvät ja kauniit. Koulussa te olette jo vähän oppineet tuntemaan kasvitarhaa. Luonnontietotunneilla on opetettu siitä. Esimerkiksi kappale „Hoida kukkia!“ on opettavainen kehoitus rakastamaan kasveja. Koulun kasvitarhassa te myöskin olette käyneet. Teille on opetettu siellä kasvien nimiä y. m. Nyt kodin kasvitarha odottaa teitä. Siellä te saatte käydä. Pyytäkää isältä oma pieni kasvipenkki, jota te itse viljelette ja hoidatte. Pyytäkää isää opettamaan. Istuttakaa sitten lantuja, punajuuria, nauriita y. m. kasvitarhan kasveja. Te menette joka päivä katsomaan omaa kasvipenkkiä. Te poimitte siitä pois rikkaruohot. Te kannatte vettä kasvitarhaan ja kastelette kasveja. Tämä on hupaista! Te tunnette iloa työstä. Jos kotona ei ole vielä kasvitarhaa, ei ole pientä kasvimaata, niin pyytäkää isää tekemään se. Te autatte isää sen tekemisessä. Näin sinä vietät kesäloman oikein. Sinä opit tuntemaan ja rakastamaan pelto-, niity- ja kasvitarhatyötä. Sinä viihdyt maalla ja kotona. Sinä saat vähitellen tottumusta maatoihin. Sinä silloin saat n. s. maahenkeä. Tämä on itsellesi sängen hyvä ja hyödyllinen asia. Vastedes sinä sitten lopetat koulunkäynnin. Sinun on mentävä elämän kouluun. Silloin on sinulla jo valmiina elämäsi tie. Sinä pääset maataloustoihin. Ja jos tytöt haluavat ensin oppia lisää maatalous- ja kasvitarhatöitä, niin he menevät Pieksämäelle Nikkarilaan kuuromykkäinkotiin tai

Heimarin puutarhakouluun. Pojat taas saavat oppia maataloustöitä Sulkavalla maisteri Harlinin johtamassa Nuutilan kuuromykkäin maanviljelyskoulussa. Me siis huudahtamme: Maalle, maalle nyt ja aina ja kahdeksannen luokan päätyttyä!

Koulutyön loppupuhetki on tullut. Ilo loistaa teidän silmistänne. Koti kutsuu teitä. Koulu toivottaa teille onnea matkalle ja lähettää terveisiä äidille ja isälle ja omaisille.

Oppilaat! Joukostanne eroaa pian kokonaan yläluokkalaiset. Jäähyväispuhe on heille jo pidetty. Me vain lausumme teille koulusta eroaville onnittelemme hyvän koulutyön päätyttyä. Te astutte nyt todelliseen elämään. Te saatte koulun avutta ohjata omaa elämänne purjetta. Tälle uudelle matkalle me kaikki kouluun jäävät toivotamme teille *Jumalan siunausta!*

Puhe

johtaja A. I. Savolaisen 50 vuotis-juhlassa Mikkelin k. m. koululla lukukauden alkaessa.

Koulussamme on nyt juhla. Voimistelusalit on kauniisti koristeltu. Opettajat ja oppilaat ovat juhla-vaatteissa. Kahvipöydät odottavat meitä. Ja kun johtaja äsken tuli kouluun, niin oppilaat huusivat iloisesti: eläköön ja nostivat häntä tuolilla. Minkätähden me nyt vietämme juhlaa? Me vietämme sentähden, että johtaja *Ivari Savolainen* viime heinäkuun 17 päivänä täytti 50 vuotta. Oppilaat eivät olleet silloin koulussa. He olivat kodeissaan maalla. Mutta opettajat menivät johtajan luo Mikkelissä, toivottivat hänelle onnea ja lahjoittivat hänelle kukkamaljakon ruusuineen sekä valtionhoitaja Mannerheimin kuvan. Mikkelin entiset oppilaat antoivat johtaja Savolaiselle kauniin kuvakokoelman. Jyväskylästä tuli kolme opettajaa onnittelemaan häntä. Johtajan ystävät Mikkelissä antoivat hänelle kauniita kukkia ja kävivät onnittelemassa häntä.

Minä tahdon nyt kertoa teille johtaja Savolaisesta ja hänen työstään. Johtaja Savolainen syntyi Kuopiossa 17 päivä heinäkuuta 1870. Hänen isänsä oli koulunjohtaja. Perhe muutti sitten Kajaaniin. Johtaja Savolainen ei kuitenkaan käynyt koulua Kajaanissa, vaan Kuopiossa. Kuopion lyseosta hän tuli ylioppilaaksi. Sitten johtaja Savolainen opiskeli yliopistossa Helsingissä ja tuli sen jälkeen kuuromykkäinopettajaksi. Hän opetti

kuuromyikkiä Kuopion, Porvoon ja Turun kouluissa. Elokuussa vuonna 1896 hän tuli Mikkelin kuuromykkäinkoulun johtajaksi. Hän on siis ollut tässä koulussa johtajana 24 vuotta. Se on pitkä aika. Sillä ajalla on Mikkelin koulussa nykyisten oppilaitten kanssa ollut 293 oppilasta. Heistä on johtaja Savolaisella ollut paljon työtä. Hän on ajatellut heidän ruokaansa, juomaansa ja vaatteitansa, heidän terveyttänsä, heidän opetus- tansa. Hän on koettanut kasvattaa heitä hyväksi, rehellisiksi, ahkeriksi ja siivoiksi ihmisiksi. Monta kertaa ovat oppilaat olleet tottelemattomat ja epä-rehlliset. Silloin johtaja on ollut surullinen. Mutta hyvät oppilaat ovat tuottaneet hänelle iloa.

Johtaja Savolainen ei ole ainoastaan koulussa tehnyt työtä kuuromyikkien hyväksi, vaan myös kotonaan. Ahkerasti hän kirjoittelee koulun entisille oppilaille, joita hän ei unhota, vaan usein ajattelee ja muistaa. Kirjeissään hän kysyy, mitä työtä he tekevät ja millä tavalla he elävät. Jos johtaja Savolainen silloin saa tietää, että entiset oppilaat elävät hyvinä ja hyödyllisinä ihmisinä, niin hän on suuresti iloinen. Muistakaa, rakkaat oppilaat, tätä! Muistakaa, että jos nyt ja vastedes olette hyvät, rehlliset, siivot ja ahkerat, niin te parhaiten palkitsette johtajaa hänen suuresta työstään ja huolestaan teidän tähtenne. — Ennen Kuuromykkäinlehti ilmestyi eli kirjoitettiin ja painettiin Mikkelissä. Silloin johtaja Savolainen ja opettaja Reponen toimittivat sitä eli he kirjoittivat Kuuromykkäinlehteen, veivät kirjoitukset kirjapainoon ja lähettivät valmiit lehdet kuuromykkille. Tästä heillä oli paljon työtä. Myös on johtaja Savolainen kirjoittanut hyviä kirjoja kuuromykkille. Hän on kirjoittanut heille Raamatun kertomuksia ja Hartauskirjan. Nämä kirjat ovat suureksi hyödyksi kaikille kuuromykkille.

Johtaja Savolainen on siis tehnyt paljon työtä kuuromykkäin hyväksi. Mutta hän ei vielä ole heikko ja väsynyt. Me näemme, että hänessä on vielä voimia jatkaa hyvää työtään. Siitä me olemme iloiset ja kiitolliset. Ja me toivomme, että Jumala antaisi hänen vielä monta vuotta terveenä elää ja tehdä työtä Suomen kuuromykkien hyväksi.

Ebba Pesonen.

Kuuromykkäin Lehden marras- ja joulukuun numerot ilmestyvät yhdessä kaksoisnumerona joulukuussa.

Kuuromykät huomatkkaa!

Olette huomanneet, että Kuuromykkäin Lehden tilaushinta, 4 mk. on liian pieni nykyisiin hintoihin verrattuna. Lehtemme painatuskustannukset nousevat usein. Kirjapaino on korottanut hintojaan jo kaksi kertaa tänä vuonna. Paperin hinta on kallis, työväen palkat kasvavat suuremmiksi. K. m. lehden painattaminen tulee kalliiksi. Lehti tuottaa suurta tappiota. Tilaushinta ei kannata. Saamme vähän rahaa tilaajilta. Jos pitää hankkia lehteen kuvia, niin menee siihen vielä paljon enemmän rahaa. Emme tiedä mistä saisimme rahaa lehden painattamiseen. Joskus ovat toimittajat ajatelleet, että pitää lopettaa Kuuromykkäin Lehti! Se olisi ikävä. Jokainen K. m. lehden lukija ymmärtää, että olisi ikävä vahinko jos lehtemme rahojen puutteen tähden täytyisi lopettaa.

K. m. Liiton Keskushallitus keskusteli tästä asiasta kokouksessaan syyskuun 28 p. Silloin päätettiin, että *Kuuromykkäin Lehden tilaushinta ensi vuonna pitää korottaa 10 markaksi*. 10 markkaa! Se on korkea hinta monen mielestä. Ehkä jotkut eivät voi tilata itselleen K. m. lehteä korkean hinnan tähden. Mutta kun ajatellaan enemmän, niin ei 10 mk. ole paljon. Kaikkien tavaraain, kirjojen ja sanomalehtien hinnat ovat korotetut. Ennen oli K. m. lehden hinta 4 mk. aivan liian pieni. Nyt täytyy jokaisen kouluikäiseen kuuromykän auttaa meidän omaa lehteämme ja tilata se ensi vuodeksi, vaikka hinta on korkeampi kuin ennen. Jos jokainen entinen tilaaja tilaa lehden taas postikonttorista 10 markalla ja hankkii vielä yhden uuden tilaajan, niin se on hyvä. Kuuromykkäin Lehti voi silloin ilmestyä ensi vuonna kuten ennenkin. Ja voimme siihen hankkia joskus kuviakin. Ja kun rahat loppuvat kesken, niin voimme saada vähän apua „*Kuuromykkäin joulun*“ rahastosta. *Sillä tänäkin vuonna ilmestyy taas joululehtemme* hauskoilla kirjoituksilla ja monilla kuvilla varustettuna ja maksaa se nyt 4 mk. Pankkaa tämäkin mieleen! Ruvetkaa keräämään joululehdelle tilaajia jo ajoissa. Sillä tavalla autatte K. m. lehteä ja K. m. Liittoa.

Suomen K. m. Liitto kärsii rahanpuutetta. Valtioapua saadaan 5,000 mk. vuodessa. Se ei riitä mihinkään. Ei ole varoja kirjojen painattamiseen, ei asiamiehen matkoihin, ei palkkoihin j. n. e. Työ kärsii. Mistä saamme apua?

Ennen kaikkea siis:

Tilatkaa Kuuromykkäin Lehti v. 1921, hinta 10 mk. Tilatkaa Kuuromykkäin Joulun v. 1920, hinta 4 mk.

Huom! Kuuromykkäinkoulujen oppilaat saavat Kuuromykkäinlehden 5 markalla, kun tilaavat sen yhdessä jonkun opettajansa kautta, niin että kuhunkin kouluun menevät lehdet voidaan lähettää yhdessä pakerissa asiamiehen jaettaviksi oppilaille.

Tietoja kotimaasta.

Jumalanpalveluksia pidetään kuuromykille: *Tampereella* sunnunt. lokak. 10 p. alkaen edellisenä lauantaina klo. 6 kansakoululla Kyttälänk. 8; *Riihimäellä* sunnunt. lokak. 17 p:nä klo 12 p., kokoontutaan Eteläpiiriin kansakoululla.

Vihitty. Avioliittoon vihittiin Waasassa syysk. 26 p:nä neiti Edit Strömblad ja kuuromykkäin pappi, pastori K. A. Nyman.

Savonlinnan hiippakunnan Tuomiokapitulin pyynnöstä aikoo past. Nyberg tänä syksynä käydä Kotkassa, Lappeenrannassa, Viipurissa, Käkisalmissa, Sortavalassa, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Matkasta ilmoitetaan tarkemmin myöhemmällä.

Kuuromykkäin urhellukilpailut. Syysk. 18 p:nä pitivät Turun ja sen ympäristön kuuromykät piirikokouksensa yhteydessä urheilukilpailut, jonka tulokset ovat seuraavat:

100 metrin juoksu: 1 p. A. Holmström 12,2 2 p. J. Lehtimäki 12,2, 3 p. A. Heinonen 13,7.
Pituushyppy: 1 p. A. Holmström 5,32 cm., 2 p. J. Lehtimäki 5 cm., 3 p. J. Forsell 4,81 cm.
Korkeushyppy: 1 p. A. Holmström 155 cm., 2 p. J. Lehtimäki 150 cm., 3 p. J. Forsell 135 cm.
Seiväshyppy: 1 p. A. Holmström 230 cm., 2 p. J. Forsell 220 cm., 3 p. J. Elmen 210 cm.
Kolmiloikkaus: 1 p. J. Lehtimäki 10,95 cm., 2 p. A. Holmström 10,60 cm., 3 p. J. Forsell 9,82 cm.

Keihäänheitto molemmilla käsillä yhteensä: 1 p. J. Forsell 57,95 cm., 2 p. A. Holmström 51,94 cm., 3 p. J. Elmen 50,27 cm.

Kiekonheitto molem. käsillä: 1 p. J. Forsell 49,08 cm., 2 p. A. Heinonen 46,15 cm., 3 p. A. Holmström 44,74 cm.

Kuulantyyntö molem. käsillä: 1 p. J. Forsell 18,49 cm., 2 p. A. Holmström 16,73 cm., 3 p. A. Heinonen 15,96 cm.

8-ottelukilp. yhteensä pisteitä: 1 p. A. Holmström 19 pist., 2 p. J. Forsell 14 pist., 3 p. J. Lehtimäki 9 pist. 4 p. A. Heinonen 4 pist., 5 p. J. Elmen 2 pist.

Naisten 100 metrin juoksu: 1 p. Margit Winsten 16 sek., 2 p. Hilda Mäenpää 18,2 sek.

1,500 metrin juoksu: 1 p. E. Lehtonen 4,59 sek., 2 p. U. Lehtimäki 5,10 sek., 3 p. J. Elmen 5,13 sek.

5,000 metrin juoksu: 1 p. E. Lehtonen 17,57,7 sek., 2 p., U. Lehtimäki 18,18,8 sek., 3 p. J. Elmen 18,20 sek.

Yhteensä juoksussa: 1 p. E. Lehtonen 22,57,3 sek., 2 p. U. Lehtimäki 23,28,8 sek., 3 p. J. Elmen 23,33 sek.

Kiitos.

Sydämelliset kiitoksemme lausumme tämän kautta kaikille yhdistyksille ja yksityisille ystäville, jotka muistivat meitä hääpäivänämme kukilla, sähkösanomilla, kirjeillä ja muilla onnentoivotuksilla. Edit ja K. A. Nyman.